

«Ser esquizofrènic no vol dir que cremis boscos i assassinis nens»

Salvador Renobell diu que «quan ets boig ningú dona importància al que dius»

Fa unes setmanes vaig llegir un poemari d'algú que explicava d'una manera honesta, crua i directa la seva vida: des de com cap als divuit anys es va abocar a "donar-li goig al cos" i tot el que ha passat a partir de llavors: els brots psicòtics, el manicomi, tenir por d'un mateix. Em va sorprendre que ho escrivís amb aquesta veritat tan lligada a la veritat, i per tant, tan deslliurada del que és sobrer. El títol és l'exemple d'aquest tocar a peus a terra i d'aquest saber anar a l'espina de les coses: *Perquè ha de ser així* (<http://www.joanponc.cat/ca/perque-ha-de-ser-aixi>) (Edicions Poncianes).

Ell és en Salvador Renobell Bosch, va néixer el 1967 i m'espera en un cotxe a Premià de Mar. L'entrevistaré al menjador de casa seva. Al pis de dalt em diu que hi ha la seva mare, a qui cuida i qui el cuida. A la taula hi ha una Damm Lemon i un got d'aigua. La llum és una mica baixa, em pregunta si ja m'està bé i li dic que sí. En un vídeo vaig veure que a la presentació del seu llibre ell, en comptes de seure a l'escenari, seia a primera fila. Li intuïa i li reconec un punt una mica tímid, reservat i expectant. Però aviat ho veig: parla com escriu. Amb frases curtes que diuen el que pensa, sense dissimular res.

Foto: Gemma Ventura

"Escriure senzill i que sigui veritat és una de les coses més difícils que hi ha", diu Enric Casasses al pròleg del teu llibre. Però llegint-te em feia la sensació que t'és fàcil parlar de veritat, que no necessites maquillar res.

No. Tal qual raja ho escric. La inspiració em ve de tant en tant, tinc problemes perquè a vegades no sé què escriure i trigo bastant a fer un poema.

Diu que mostres "el dolor des de fora, sense gemegar: retratant-lo". Ho veus així?

Evito bastant fer el ploramiques: és la meva realitat i l'he d'afrontar.

Al poema *Receptes* (<https://www.catorze.cat/noticia/14439/meva/vida/sense/misticjisme>) expliques el que s'esperava de tu de jove: "Fer uns exàmens rodons i a la fi, obtenir la llicenciatura merescuda", i el que anaves fent: "Comprar un pil (èxtasi) al camell de torn. Al lavabo de la discoteca partir-lo per la meitat".

Tenia divuit o vint anys i un camí més o menys marcat. En vaig sortir i em vaig dedicar simplement a donar-li gust al cos sense pensar en el futur, perquè quan som joves sembla que haguem de viure per sempre. Però quan fas trenta o quaranta anys t'adones, com diuen, *que la vida iba en serio*.

Què senties al principi?

Pensava que el que fèiem no estava malament, que érem pioners. Que els que ens trobàvem en la festa continuada érem els escollits. Quan realment no tenia cap valor.

Quan te'n vas adonar?

Als trenta, trenta-cinc, quan veus que el camí que vas agafar era equivocat, i que la gent que havia anat amb tu es posa a treballar a l'empresa del pare o es treu unes oposicions. Molts van saber tallar-ho a temps, jo vaig continuar fent el gamberro fins passats els trenta i això em va provocar que el sistema burgès capitalista m'expulsés. Em va agradar perquè no m'hi entenia. No casava amb ell. I aleshores, degut a la droga i a la mala vida, vaig tenir algun brot psicòtic, i quan vaig començar a donar problemes psiquiàtrics, el sistema em va donar una pensió i em va expulsar. I ara visc amb una pensió però no tinc cap obligació. La part dolenta és que són pocs diners, i la bona, que m'he deslliurat de totes les obligacions que m'imposava el sistema: llevar-te a les vuit del matí i haver de pensar en una feina que no t'agrada.

Que no hi hagi un lloc per a tu com ho veus?

Només trobava feines merdoses d'anar a picar portes. Feines comercials molt mal pagades, una rere l'altra fins que, sense demanar-ho, em van donar una pensió. És com si el sistema no volgués que jo treballés. Es veu que soc més perillós treballant que sense treballar.

Vas començar econòmiques, oi?

Sí, vaig estar-hi tres anys i després vaig acabar publicitat.

T'agradava?

La vaig agafar perquè era una carrera senzilla i perquè hi havia assignatures que m'agradaven, com sociologia o màrqueting, però és una formació molt fluixa que no t'assegura un desenvolupament professional en el sector. I tampoc m'ho vaig currar gaire per buscar feina. No em venia gaire de gust.

Acabes aquest poema dient: "I així divendres i dissabte durant anys, fins que finalment i ras i curt, esdevens un perdedor!!"

Des del punt de vista del sistema, soc un perdedor perquè no he aconseguit emmotllar-me al que hi ha.

Quines coses has perdut?

Els bens materials i la vida de parella.

I què has guanyat?

Llibertat personal.

Com és?

Faig una mica el que vull.

Com és un dia teu?

M'aixeco a quarts de set i a vegades miro com surt el sol. Faig encàrrecs, cuido la meva mare, que és gran i porta el pes de la casa: la bugada, la cuina, la compra. Escolto la ràdio, miro la tele, llegeixo i escric, a més de gaudir de les postes de sol.

Quin diagnòstic tens?

Esquizofrènia. En el poema *La malaltia*, si agafes la inicial de cada vers...

Ostres, sí.

Perquè no m'agrada anomenar-la.

Per què?

Perquè quan una persona diu que és esquizofrènica la gent es pensa que es dedica a cremar boscos i a assassinar nens. Està molt estigmatitzada la malaltia. Perds els amics, els coneguts no et saluden, les noies et temen. Passen tot de coses dolentes que has de saber superar i que costen de superar.

Què diries que és?

La manca de capacitat de prendre decisions fixes. L'esquizofrènia és decidir que vas a fer una cosa i al cap d'un moment pensar que en faràs una altra.

Això està molt lluny de cremar boscos.

Però els que surten al diari són la petita part de tots els esquizofrènics que són delinqüents o es dediquen a estomacar sa mare. I quan ho dius es pensen que tu també ets així.

Quin exemple donaries de com ho vius?

Mira, per exemple, havia decidit que durant aquesta entrevista no fumaria i ara vaig a buscar un cigarro. Et molesta el fum?

No, no. [Se'n va a buscar tabac i torna]

En el llenguatge habitual s'utilitza la paraula esquizofrènic com si visquessis en l'antítesi i passessis d'un pol oposat a l'altre. La gent l'utilitza amb aquest significat: "El Barça sembla un equip esquizofrènic perquè la primera part l'ha jugada molt bé i la segona, molt malament". Hi estàs d'acord?

Sí, però em fas pensar que t'associen a una cosa que no ets. Llavors què has de fer davant d'això?

No fer-ne cas. Jo també et volia parlar de l'estat de la llengua catalana, que trobo que cada dia s'utilitza menys, inclús entre els catalanoparlants. I cada dia perdem paraules genuïnes i ens apropiem de paraules castellanes, que acaben substituint la corresponent catalana. N'hi ha una que em té molt capficat: "*el dia següent*", quan tenim una expressió tan maca com "l'endemà". O el "*de repent*", en lloc de "de sobte", o l'"*assentar-se*" en lloc de "seure". La llengua catalana s'està empobrint per moments, i el fet que la literatura catalana vagi bé no vol dir que la llengua catalana vagi bé. Perquè els escriptors, tancats en el seu palau de vidre, no s'adonen que a fora la llengua es perd.

Això és feina de les escoles i de tots els qui el parlem.

Sí, perquè passem massa fàcilment al castellà.

Si hi ha alguna cosa de què vulguis que parlem, endavant.

Hi ha un poema que es diu *Raquel*, que és l'inici del meu trauma.

[El primer dia ens vam besar i tocar durant hores.
Ens posseïrem sense posseir-nos.
No hi hagué segon dia: no la vaig trucar perquè jo creia que tenia anticossos i no volia emmerdar-la. Seguí angoixat uns mesos, fins que vencí la por i em vaig fer les proves, que sortiren negatives.
La vaig anar a buscar i esclar, no volia saber res de mi.
Encara l'estimo ara.]

Perquè després d'aquesta experiència amb la Raquel, la meva activitat sexual es reduïa a morrejar-me amb noies a la pista de ball.

Quan va passar?

Quan tenia vint-i-un anys. Però el trauma esclata molt més endavant, per culpa de no saber oblidar i de no corregir la meua vida. No ho vaig fer i vaig tenir el brot psicòtic.

Què és?

Tenir idees estranyes, relacionar pensaments que no tenen res de veritat, actuar per instint, pensar coses que no són, relacionar coses acientíficament, com per exemple, als trenta-tres anys vaig tenir un brot psicòtic i els dígits del meu DNI sumaven trenta-tres, i això em feia pensar que era un escollit, quan en realitat eren fets que, cadascun pel seu costat, no tenien res a veure. Seria associar idees equivocades i creure-te-les.

Com has viscut l'amor?

Vaig tenir alguna nòvia de joventut, tot relacions curtes i pràcticament no l'he descobert.

Hi ha un altre poema preciós, S.O.S.

(<https://www.catorze.cat/noticia/14439/meva/vida/sense/misticisme>) , que dius: "On són aquelles disposades a voler-me? Marta, sisplau, dona'm la nit que no em vas donar. Sara, vols quedar? Thaïs, deixa'm obrir-te la gana de la qual mancaves. Inés: veiem-nos, però deixa'm fer. Raquel, truca'm i anem a sopar."

Al poema S.O.S. faig una crida a les noies que no vaig saber estimar perquè em vinguin a salvar, però és impossible perquè s'han fet grans, s'han casat, han tingut nens, han canviat d'habitatge, els telèfons no responen.

Has provat de trucar-hi?

A algunes, sí. I em trobo que s'han mudat, el telèfon no és operatiu i totes tenen la seva vida pel seu costat.

I són unes altres.

No ho he pogut comprovar però m'imagino que sí, que han canviat, però jo segueixo amb la idea que tenia d'elles d'anys enrere.

Al poema *Medecines* parles de l'exèrcit de fàrmacs: el sergent Rivotril, els soldats Sinogan i Atarax... i dius que "vetllen per fer de mi una persona normal."

En el seu moment van funcionar, però també tinc una experiència molt dolenta amb un psiquiatre que em va receptar unes medecines que em van fer entrar en depressió. Vaig estar un any o dos fotut i passava de depressió a brot psicòtic. Perquè quan estàs alt, la medecina et fa baixar, i si es fa bé, quedes en un punt normal, però si et passes, t'ensorres i caus en depressió.

Un dels efectes que té l'excés de medicació és l'anul·lació de les emocions?

Sí. Estàs trist tot el dia. T'esborra el goig de viure.

Com pots recuperar-lo si t'has de medicar i les medicacions te'l treuen?

Rebaixant la medicació a poc a poc, que és el que estic fent. Ara me'n donen una per no tenir idees estranyes, però crec que estic en un bon moment. Mirant enrere, potser feia vint anys que no estava com ara.

Què no et passa?

Enderiar-me amb una noia. Anava a Premià de Mar i feia discursos als negres sobre la bondat de la independència de Catalunya. Això només ho fa un boig i jo ho estava, però ara seria incapaç d'anar a profetitzar coses.

Quines coses has recuperat?

L'amor de la meva mare: sentir-lo d'ella i ella sentir-lo de mi.

És com recuperar els sentits?

Sí, les emocions. Ens havíem portat molt malament durant temps.

"No suportó el tracte ni dels que m'estimen", escrivies.

M'havia passat, sí. Estava aïllat de tot i tothom. No em relacionava ni amb la mare ni amb els germans, volia estar sol.

L'alegria ha tornat?

Tinc pocs moments, però algun sí.

Com quin?

Quan el Barça guanya [riu].

I una cosa que et vas repetint al llarg del llibre és que no abandonis la medicació.

Primer hi vaig en contra, perquè les grans quantitats de pastilles que em donaven em feien estar aixafat, pessimista, lluny de la gent, i per això les vaig anar reduint, i després a favor, perquè una medicació controlada et pot evitar mals majors, com per exemple, l'instint de suïcidar-te. La medicació evita que tinguis pensaments suïcides, de fer-te mal i que caiguis en nous brots psicòtics.

Escrius: "A dies, sense previ avís m'abandona la fe", en què?

Que hi ha alguna cosa més després de la mort.

Ho creus?

Hi ha dies que m'aixeco pensant que sí i d'altres, que no. Em tranquil·litza pensar que hi ha alguna cosa més, ho voldria.

Com què?

Una altra dimensió que no ens podem imaginar com és, però que hi és. M'agradaria creure en la reencarnació.

Fa temps vaig parlar amb la Maria Manonelles [«Costa molt acceptar que estàs boja» (<https://www.catorze.cat/noticia/12095/costa/molt/acceptar/estas/boja>)], i em deia que "El suïcidi és un pensament més: he de comprar fideus, he de fer la bugada i m'he de suïcidar".

Penso contínuament en el suïcidi i en la mort, però sé que no prendré la decisió de treure'm del mig. Penso que ho faria i com ho faria, però sé que no ho faré.

Ella deia que buscava hotels amb banyeres maques.

Jo també tinc unes pastilles molt potents a dalt que sé que si me'n prenc una caixa, em moro. De fet, una vegada ho vaig fer, però de seguida vaig fer un autorescat, vaig trucar al 061 dient que m'havia pres una capsula d'aquesta medicina, em van portar a l'hospital, em van fer una rentada d'estómac i l'endemà estava a casa veient la final de la copa d'Europa del Barça. Va ser com una paròdia de suïcidi.

Com et sents quan estàs a prop de la mort?

Fa por. Vaig sentir molta por perquè veia que m'adormia i no volia adormir-me, però m'estaven fent efecte les pastilles.

I quan va arribar l'ambulància estaves adormit?

M'anaven fent bufetades perquè no m'adormís.

Anomenes Camí de Claror la teva veu interior, que és una mena de déu que et vetlla. Què et diu?

Que s'ha d'estimar, que has de cuidar el cos, que la mort ja vindrà quan el de dalt cregui oportú enviar-te-la, però que no has de prendre tu la iniciativa de fer-ho.

Com va ser l'experiència al manicomi?

Devia tenir entre trenta-cinc i quaranta anys. Va ser una experiència desoladora perquè encara que tu estiguis boig no et sents bé entre bojos, i allà només hi ha bojos. Al poema en dono exemples...

..."En Jordi es vanta d'una ferida lletjota que s'ha fet al front picant contra una paret. Un altre es neteja el cul a la pica on tots bevem aigua." I dius: "On la basarda que causa el lloc redueix la flama de l'existència fins a la més irreductible i escanyolida espurna".

Ets un mor vivent allà dins.

La Maria Manonelles

(<https://www.catorze.cat/noticia/12095/costa/molt/acceptar/estas/boja>) em deia que, diguis el que diguis, ningú se't pren seriosament.

Exacte. Ningú valora la teva percepció de les coses, perquè creuen que són coses de boig. Quan ets boig ningú dona importància al que dius.

"A ella li deien: Has de provar les flors de Bach. Fer ioga t'aniria tan bé. Tots tenim dies dolents". Què és el que et diuen que preferiries que callessin?

A vegades amb la família trobo que no són conscients que estic malalt, i em volen fer fer coses que no puc fer. Com portar el meu germà a l'hospital perquè té un atac de gastritis, esperar-me set hores a la sala d'espera i conduir de tornada. Quan sabien que jo no podia estar en una sala d'espera d'una unitat psiquiàtrica perquè podia empitjorar de sobte. Com que la meua mare no té carnet de conduir i la dona del meu germà tampoc, em va tocar conduir fins a Mataró i allà em vaig sentir fatal. Em vaig haver de prendre dos o tres vins per aixecar una mica la moral i aguantar.

Era el lloc i l'espera el que t'angoixava.

Sí. No valoraven l'angoixa que em creava a mi estar en aquest lloc, perquè si ho haguessin valorat, haurien agafat un taxi.

I un altre exemple?

Que m'he de cuidar de tots els papers de la casa: les factures, de trucar al jardiner, de fer moltes coses que jo no puc fer. Sí que puc trucar al jardiner però d'ordenar factures no en soc capaç. Però m'ho fan fer. Perquè la meua mare és gran i em toca a mi fer-ho.

Què els hi diries?

Que no m'emprenyin.

En el poema *Arribarà el dia* parles de "Quan es mori aquest vell meu món". Falta poc?

De moment no ha arribat, però no perdo l'esperança que es mori el meu vell món i n'enceti un de nou.

Què t'agradaria que hi hagués?

Una dona, que jo no begués alcohol ni fumés tabac.

Les drogues les vas deixar?

Sí, ara hi ha l'alcohol i el tabac, que són drogues també.

Hi ha el poema del *Mam*.

Sí, que té a veure amb el beure i amb la mare.

Que et deia que en podies beure una al dia.

[Riu] Sí, ella em deia que podia beure una unitat d'alcohol, però clar, podria ser un *xupito* o una Xibeca.

Encara ara es manté aquesta mesura?

No, ara prenc tres o quatre cerveses al dia i ja està, em costen diners i preferiria no prendre-les però em són necessàries, és com una mena de medicació. Soc un alcohòlic de baix nivell perquè em donen una mica de xispa però no m'emborratxo.

Què has après a la vida?

Que hi ha coses que si no les fas quan toquen, ja no les pots fer mai més. S'han d'aprofitar les oportunitats, perquè molts cops la vida no te n'ofereix una segona.

Perquè ha de ser així

Salvador Renobell Bosch

Pròleg d'Enric Casasses

Edicions Poncianes

Perquè ha de ser així (<http://www.joanponc.cat/ca/perque-ha-de-ser-aixi>)

© Salvador Renobell Bosch

© d'aquesta edició: Associació Joan Ponç